

**Uzasadnienie do
zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 9 maja 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Dobromierz PLH020034**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Dobromierz PLH020034 został zatwierdzony na podstawie decyzji Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Nr decyzji (2009/93/WE) – opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 13 lutego 2009 (wejście w życie w dniu 6 marca 2009 r.).

Wyznaczony został w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej tj.:

- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*),
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri p.p.* i *Bidention p.p.*,
- *6110 Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (*Alyso-Sedion*),
- 6190 Murawy pannońskie (*Stipo-Festucetalia pallentis*),
- *6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis-Festucion pallescentis*),
- *6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),

- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk, mechowisk,
- 8150 Środkowoeuropejskie wyżynne rumowiska krzemianowe
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*),
- *9180 Jaworzyny i lasy klonowe na stokach i zboczach (*Tilio-plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*),
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe,
- *91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*),

oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w Załączniku II *Dyrektywy Siedliskowej*:

- 1318 nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*,
- 1337 bóbr europejski *Castor fiber*,
- 1355 wydra *Lutra lutra*,
- 6177 modraszek telejus *Maculinea (Phengaris) teleius*,
- 6179 modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous*.

Pod koniec 2012 r. Rząd Polski przekazał do Komisji Europejskiej propozycje zmiany powierzchni obszaru z 1162,1 ha na 1514,6 ha, co stanowiło wypełnienie zobowiązań podjętych na seminarium biogeograficznym wobec siedliska 6210 Murawy kserotermiczne. Ponadto dodano nowe siedliska do listy przedmiotów ochrony tj. *40A0 Subkontynentalne zarośla okołopannońskie oraz siedliska 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*. Powyższe zmiany zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2013) 7358) (2013/741/UE).

Podczas prac nad projektem planu zadań ochronnych stwierdzono również występowanie nowych siedlisk przyrodniczych nie będących przedmiotami ochrony w Obszarze tj. 8230 Pionierskie murawy na skałach krzemianowych i 9110 Kwaśne buczyny. Z uwagi na małą powierzchnię siedlisk uznano, że ich wystąpienia w Obszarze nie są istotne dla zachowania regionalnych i krajowych zasobów i z tego względu sporządzony zostanie stosowny wniosek o nadanie im kategorii D w Standardowym Formularzu Danych Obszaru.

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dobromierz PLH020034 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody* oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) *Dyrektywy Siedliskowej*.

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się w maju 2012 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na Obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Osią ekologiczną obszaru są przełomowe doliny rzeki Strzegomki oraz Czyżynki. W krajobrazie obszaru można wyróżnić trzy komponenty – lasy, pokrywające większość terenu, sztuczny zbiornik wodny na Strzegomce oraz tereny rolnicze – łąki oraz pola. Na zróżnicowanie krajobrazowe wpływa też duża liczba wzniesień oraz obecność głębokich dolin rzecznych, na zboczach których znajdują się malownicze wychodnie skalne. Obszar posiada wyjątkowy charakter ze względu na duże zróżnicowanie siedliskowe. Najważniejszymi typami siedlisk przyrodniczych w Obszarze są: zboczowe lasy klonowo-lipowe *9180, podgórskie łągi dębowo-jesionowo-wiązowe *91E0 oraz niewielkie płyty naskalnych muraw należących do związku *Alyso-Sedion* *6110. Występują również m.in. ciepłolubne dąbrowy *91I0 na zboczach doliny Czyżynki oraz niskie, kserotermiczne zarośla z *Cotoneaster integerrimus* *40A0 (na brzegach zbiornika), które znacznie zwiększają wartość przyrodniczą tego obszaru. Dużą część powierzchni leśnych siedlisk przyrodniczych stanowią różne formy grądów 9170, które wytworzyły się na głębszych i żyzniejszych glebach oraz dąbrowy acidofilne 9190 na płytkim i kamienistym podłożu. W Obszarze obficie występują rzadkie gatunki roślin ciepłolubnych np. przytulia drobna *Galium pumilum*, perłówka orzęsiona *Melica ciliata*, kukulka bzowa *Dactylorhiza sambucina* i storczyk męski *Orchis mascula*.

Tereny leśne w większości stanowią własność Skarbu Państwa (w zarządzie Nadleśnictwa Wałbrzych i Nadleśnictwa Jawor), natomiast siedliska łąkowe w większości są własnością prywatną.

Głównymi zagrożeniami dla siedlisk łąkowych i murawowych oraz motyla 6179 modraszek *nausitous* w Obszarze są zjawiska sukcesji i brak użytkowania trwałych użytków zielonych, co może zagrażać cennym siedliskom nieleśnym i populacjom gatunków motyli. Głównymi zagrożeniami dla siedlisk leśnych w Obszarze jest zbyt mała ilość martwego drewna i obce gatunki inwazyjne. Dla siedlisk naskalnych oraz siedlisk leśnych *9180 i 9170 do zagrożeń zaliczyć można szkody powodowane przez zwierzynę łowną tj. muflony *Ovis aries musimon* - przemieszczanie się i żerowanie muflonów powoduje ubożenie runa, osłabienie naturalnego odnowienia w zbiorowiskach leśnych, ustępowanie wyspecjalizowanych roślin naskalnych i leśnych, a także uruchamianie procesów erozyjnych, co może skutkować fizycznym niszczeniem płatów siedlisk. Dla siedlisk związanych z korytem cieków oraz ssaków nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.

Działania ochronne mają na celu zachowanie przedmiotów ochrony w niepogorszonej formie i zachowanie powierzchni siedlisk oraz przywrócenie właściwego stanu zachowania poprzez ochronę czynną, a także uzupełnienie stanu wiedzy o stanie zachowania płatów siedliska muraw kserotermicznych (w części obszaru która została powiększona w 2013 r.) oraz stanie populacji i ochrony 6177 modraszka telejus (którego występowania nie potwierdzono w trakcie prowadzonych na potrzeby planu zadań ochronnych badań terenowych).

Działania ochronne dotyczą m.in. ekstensywnej gospodarki kośnej lub pastwiskowej, ograniczenia presji muflona *Ovis aries musimon* i zwiększenia ilości martwego drewna w siedliskach leśnych.

W stosunku do gruntów gospodarstw rolnych (trwałe użytki zielone) położonych w Obszarze Natura 2000 wyróżniono działania obligatoryjne i fakultatywne. Realizacja działań obligatoryjnych jest wymogiem podstawowym określonym w zasadach wzajemnej zgodności (cross compliance). Rolnicy otrzymujący wsparcie wynikające z realizacji Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej muszą realizować te działania. Zostały one określone na takim poziomie, aby pozwalały na realizację działań fakultatywnych, które są dobrowolnym odpłatnym zobowiązaniem rolnika.

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli stanu przedmiotów ochrony oraz kontroli siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt w zakresie wykonywania działań ochronnych.

Plan zadań ochronnych zawiera wskazania do zmian w istniejącym *miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Dobromierz z wyłączeniem Wsi Szymanów*, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się w dniu 4 marca 2010 r. Na spotkanie zaproszone zostały właściwe samorządy gminne na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których są opracowywane plany zadań ochronnych.

W dniu 8 maja 2012 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w dniu 10 maja 2012 r. w Gazecie Wyborczej o zasięgu wojewódzkim ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. o zamiarze przystąpienia do opracowania projektów planów zadań ochronnych dla 21 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla przedmiotowego Obszaru. Obwieszczenie zostało również przekazane w celu jego upublicznienia do Urzędu Miasta Dobromierz, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 14 maja – 5 czerwca 2012 r., Urzędu Gminy Stare Bogaczowice, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 10 maja – 31 maja 2012 r. oraz do Urzędu Miasta Świebodzice, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach, gdzie wisiało na tablicy ogłoszeń w dniach 10 maja – 31 maja 2012 r.

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano spotkanie informacyjne oraz trzy spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, na które zaproszono osoby i podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych, grupę ekspertów oraz inne zainteresowane strony. Podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, przedstawiono obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Poza tym omawiano kwestie korekty granic Obszaru, Standardowego Formularza

Danych, zapisy dokumentów planistycznych oraz rzeczywiste i potencjalne zagrożenia, jakie zidentyfikowano w Obszarze. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu działań ochronnych i przedmiotów ochrony. Odbyła się także wizja terenowa w celu ułatwienia uczestnikom zrozumienia problemów ochrony obszaru.

Obwieszczeniem z dnia 24 lutego 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej w dniu 27 lutego 2014 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń:

- Urząd Miasta Dobromierz w dniach 27 lutego 2014 r. – 20 marca 2014 r.,
- Urzędy Miasta Świebodzice w dniach 27 lutego 2014 r. – 20 marca 2014 r.,
- Urzędu Gminy Stare Bogaczowice w dniach 27 lutego 2014 r. – 20 marca 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego w Świdnicy w dniach 27 lutego 2014 r. – 20 marca 2014 r.,
- Starostwa Powiatowego Wałbrzychu w dniach 27 lutego 2014 r. – 20 marca 2014 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Uwagi do projektu planu przekazane przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych dotyczyły zagrożenia związanego ze szkodami powodowanymi przez zwierzynę łowną w obrębie siedlisk przyrodniczych: *6110 Skały wapienne i neutrofile z roślinnością pionierską, *6190 Murawy pannońskie, 8150 Środkowoeuropejskie wyżynne rumowiska krzemianowe, 9190 Kwaśne dąbrowy oraz *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych sokach i zboczach. Z uwagi na fakt, iż w trakcie prac terenowych w ramach planu zadań ochronnych stwierdzono, iż roślinność jest zgryzana i wydeptywana przez muflony *Ovis aries musimon*, zasadnym jest pozostawienie tego zagrożenia jako zagrożenia istniejącego.

Dla gatunku 1318 nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme* zawnioskowano o wykreślenie zagrożenia potencjalnego związanego ze stosowaniem biocydów, hormonów i substancji chemicznych, gdyż nie stosuje się takich zabiegów w lasach. Z uwagi na fakt,

iz nie wszystkie płaty siedlisk leśnych znajdują się w zarządzie Lasów Państwowych, zapis ten wiąże się ogólnie ze stosowaniem różnego rodzaju oprysków nie tylko w leśnictwie, ale i w rolnictwie postanowiono pozostawić zagrożenie.

Uwagi dotyczyły także wykreślenia dla ww. siedlisk naskalnych i leśnych działania ochronnego polegającego na podjęciu działań związanych ze zwiększeniem o 50 % w planach łowieckich pozyskania muflona. Zawnioskowano również, aby jedynie uzupełnić stan wiedzy w zakresie oddziaływania muflona *Ovis aries musimon* na siedliska przyrodnicze. Z uwagi na fakt, iż muflon *Ovis aries musimon* jest gatunkiem obcym w rodzimej faunie i został introdukowany w celach łowieckich, a jego przemieszczanie się i żerowanie powoduje ubożenie runa, osłabienie naturalnego odnowienia w zbiorowiskach leśnych, a także ustępowanie wyspecjalizowanych roślin naskalnych i leśnych oraz uruchamianie procesów erozyjnych, uznano, iż nadmierna presja tego gatunku może skutkować fizycznym niszczeniem płatów siedlisk. W związku z powyższym wskazano na konieczność prowadzenia monitoringu na powierzchniach na których eksperymentalnie Nadleśnictwo Jawor wygrodziło siedliska naskalne w celu zaobserwowania czy siedliska te zaczynają się odtwarzać. Poza tym wskazano na konieczność realizacji zaplanowanych w planach łowieckich odstrzałów tego gatunku na poziomie założonym w planach łowieckich.

Kolejne uwagi RDLP dotyczyły działań ochronnych określonych dla siedlisk leśnych *9110 Ciepłolubne dąbrowy i *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach związanych z wyznaczeniem powierzchni bez wskazań gospodarczych (w celu zaistnienia naturalnych procesów siedliskotwórczych). W opinii RDLP należy utrzymać gospodarkę leśną w obrębie płatów siedlisk. W odniesieniu do siedliska *9110 ponownie przeanalizowano zaproponowane zapisy i do pozostawienia bez wskazań gospodarczych wyznaczono te płaty siedliska, które położone są na stromych stokach (gdzie nasłonecznienie oraz pokrywa glebowa sprzyja zachowaniu siedliska w dobrym stanie zachowania bez ingerencji człowieka) i w obrębie których prowadzenie gospodarki leśnej jest znacznie utrudnione. Na dużej części stanowisk siedliska *9110 stwierdzono niedostateczną ilość martwego drewna i zaprzestanie użytkowania, a co za tym idzie naturalne jego wydzielanie się jest pożądane.

W odniesieniu do siedliska *9180 postanowiono pozostawić zapisy działań ochronnych. Siedlisko *9180 jest siedliskiem naturalnym, wykształcającym się bez udziału człowieka na stromych stokach, gdzie użytkowanie lasu jest bardzo utrudnione. Z tego właśnie względu na wielu stanowiskach ten przedmiot ochrony jest w dobrym stanie zachowania. Wnioskowane prace gospodarcze, w tym m.in. pozyskania drewna, a nawet

cięcia pielęgnacyjne mogą powodować nie tylko zmiany w strukturze roślinności, ale też uruchamiać procesy erozyjne prowadzące do degradacji siedliska. Dlatego zasadne jest utrzymanie zapisu o wyłączeniu z użytkowania, co w dużej części przypadków oznacza kontynuację dotychczasowego sposobu działań Nadleśnictw. Dopuszczone może być jedynie usuwanie gatunków obcych siedliskowo tj. świerka, sosny, modrzewia.

Pozostałe uwagi dotyczyły weryfikacji wskazanych w planie adresów leśnych. Uwagi te uwzględniono.

Uwagi przekazane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu dotyczyły korekty numeru działki gdzie realizowane mają być działania z ochrony czynnej dla siedliska *40A0 Subkontynentalne zarośla okołopanońskie z działki nr 352/1 na 352/3 obręb Dobromierz. Ponadto zawnioskowano, aby jako podmiot odpowiedzialny za usuwanie gatunków inwazyjnych z płatów siedliska 6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne wpisać również Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, który również jest zarządcą działek w obrębie doliny rzeki Czyżynki. Pozostałe uwagi dotyczyły dokumentacji planu zadań ochronnych. Uwagi te zostały uwzględnione.

Uwagi przekazane przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska (GDOŚ) dotyczyły zarówno dokumentacji planu zadań ochronnych jak i zarządzenia, w tym wskazanych zagrożeń i ich opisów, uzasadnień zmiany oceny ogólnej siedlisk przyrodniczych i gatunków, wskazanych celów zadań ochronnych, a także podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie wskazanych działań ochronnych. Wszystkie techniczne uwagi GDOŚ zostały uwzględnione. Doprecyzowano zapisy dotyczące celów działań ochronnych dla siedlisk będących przedmiotami ochrony w Obszarze. Nie uwzględniono uwagi dotyczącej rozszerzenia zapisów dotyczących podmiotów odpowiedzialnych za działania obligatoryjne dla siedlisk łąkowych i gatunku motyla - pozostawiając je w formie zgodnej z wytycznymi przyjętymi w projekcie dotyczącymi podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań obligatoryjnych. Ponadto nie zmieniono podmiotów odpowiedzialnych za działania dotyczące wycinki drzew, ponieważ działania te nie muszą być realizowane w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 18 kwietnia 2014 r..